

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

ROMÂNIA

**CONSILIUL SUPERIOR AL
MAGISTRATURII
PLENUL**

**HOTĂRÂREA nr. 846 bis
din 3 iulie 2014**

Conform art. 30 alin. (1) și (3) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările ulterioare, Consiliul Superior al Magistraturii are dreptul și obligația de a apăra judecătorii și procurorii împotriva oricărui act care le-ar putea afecta independența sau imparțialitatea, ori ar crea suspiciuni cu privire la acestea. De asemenea, Consiliul Superior al Magistraturii asigură respectarea legilor și a criteriilor de competență și etică profesională în desfășurarea carierei profesionale a judecătorilor și procurorilor.

În temeiul art. 38 alin. (1) din Legea nr. 317/2004, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii adoptă Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor și are, totodată, atributul de a asigura interpretarea unitară a acestuia de către instanțele naționale.

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr.1 41, Sector 6, cod 061110

Tel: 311 69 00; Fax: 311 69 01

Web: www.csm1909.ro

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Independența justiției este premisa statului de drept și o garanție fundamentală a procesului echitabil.

Independența justiției nu este un privilegiu sau o prerogativă personală a judecătorului, ci este o responsabilitate impusă fiecărui judecător, care îi permite să soluționeze o cauză în mod onest și imparțial, în baza legii și a probelor, fără presiuni sau influențe externe și fără frică de vreo imixtiune. Esența principiului independenței justiției este libertatea deplină a judecătorului de a judeca și soluționa cauzele deduse instanței.

Recomandarea nr. R (94) 12 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind independența, eficiența și rolul judecătorilor accentuează ideea că independența judecătorilor nu este o prerogativă sau un privilegiu în propriul lor interes, ci în interesul statului de drept și al celor care caută și doresc înfăptuirea justiției.

Aceeași Recomandare consacră ideea fundamentală conform căreia judecătorul, în exercitarea atribuțiilor sale, este deținătorul unei funcții de stat. Judecătorul este astfel în slujba legii și este răspunzător numai în fața acesteia.

O componentă specifică a principiului independenței judecătorului, consacrat prin art. 124 din Constituția României și art. 2 alin. (3) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, este aceea că, în exercitarea atribuțiilor sale judiciare, judecătorul trebuie să fie independent față de colegii săi magistrați în legătură cu deciziile pe care el este obligat să le ia. Judecătorul nu este obligat să raporteze motivele cauzelor, iar obligația de a răspunde în fața oricui este contrară independenței justiției.

Cu excepția motivărilor hotărârilor judecătorești sau a altor proceduri prevăzute de lege, judecătorul nu este obligat să își justifice soluția, nici chiar față de alți membri ai sistemului judecătoresc. Dacă însă, modul în care a fost luată o hotărâre judecătorească creează premisele unei acțiuni disciplinare sau penale, atunci judecătorul va fi obligat să răspundă unei acuzații sau unei anchete desfășurate după toate rigorile legii.

Corolarul puterilor și încrederii conferite de societate judecătorilor este că trebuie să existe anumite mijloace de a trage judecătorii la răspundere și chiar de a-i înlătura din funcție în cazuri de comportament necorespunzător atât de grav, încât să justifice o asemenea măsură. Nevoia de precauție în recunoașterea acestor răspunderi provine din nevoia de a păstra independența și libertatea judecătorului de presiuni necuvenite.

Dacă însă judecătorul încalcă legea, el poate prejudicia reputația funcției sale, poate încuraja nerespectarea legii și poate afecta încrederea publicului în integritatea puterii judecătorești însăși.

Principiul independenței judecătorului creează premisele unui alt principiu - imparțialitatea judecătorului.

Imparțialitatea este un atribut fundamental al justiției și se definește prin lipsa prejudecăților judecătorului și a părtinirii vreunui participant la judecată, precum și prin garanțiile oferite de judecător pentru a exclude orice îndoială în această privință. Ca expresie a acestui principiu, judecătorul își va exercita atribuțiile fără favoruri, subiectivism și prejudecăți.

Între obligațiile pe care acest principiu le stabilește în sarcina judecătorului se regăsește și aceea de evitare a conflictelor de interese.

Un conflict de interese apare atunci când interesul personal al judecătorului (sau al celor apropiați lui) intră în conflict cu obligația judecătorului de a judeca imparțial. Judecătorul aflat într-o

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr.1 41, Sector 6, cod 061110

Tel: 311 69 00; Fax: 311 69 01

Web: www.csm1909.ro

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

situație de conflict de interese este dator să se abțină, întrucât nimeni nu poate fi judecător în propria sa cauză (*nemo in rem suam auctor esse potest*).

Dat fiind că imparțialitatea justiției reflectă imparțialitatea judecătorului, atât cea interioară, cât și cea percepută de un observator străin, se poate afirma că în materie judiciară în noțiunea de conflict de interese sunt incluse atât conflictele reale dintre interesul personal al judecătorului și obligația de a judeca imparțial, cât și împrejurările exterioare în care un observator rezonabil ar percepe sau ar putea să perceapă un astfel de conflict.

Dacă un judecător este cercetat în cauze de corupție, atunci aparența de imparțialitate în soluționarea de către acesta a altor cauze de corupție este vătămată, întrucât un observator rezonabil ar resimți suspiciunea de imparțialitate în judecata realizată de acel judecător. Prin urmare, chiar dacă în plan subiectiv judecătorul în discuție nu ar acționa cu părtinire și nu ar avea prejudecăți, percepția publică nu ar mai fi aceeași ca în situația în care nu ar exista nicio umbră de îndoială cu privire la probitatea sa profesională, și aceasta deoarece ambele condiții ale imparțialității (percepția subiectivă și cea obiectivă) trebuie îndeplinite cumulativ și simultan.

Acest raționament impune concluzia că judecătorul cercetat pentru săvârșirea unei fapte de corupție nu ar mai trebui să soluționeze pricini cu această natură până la clarificarea situației sale, întrucât se încalcă aparența de imparțialitate și obiectivitate de care orice judecător este răspunzător.

Noțiunea de corupție cuprinde și influențarea procesului judiciar sub aspectul imparțialității sale, dacă aceasta presupune realizarea unui folos material pentru autorul actului sau pentru persoane apropiate acestuia. De exemplu, un judecător poate admite sau poate exclude anumite probe cu scopul de a justifica achitarea unui inculpat vinovat, scopul mediat fiind realizarea unui câștig.

Procedurile în căile de atac pot și ele să favorizeze corupția judiciară, sub aparența unor modalități de îndreptare a unor hotărâri greșite. Între mecanismele de combatere a corupției în sistemul judiciar, interesează în primul rând imunitatea judecătorului, procedurile disciplinare și de anchetă penală.

Pornind de la faptul că independența, imparțialitatea, integritatea judecătorului sunt în primul rând obligații, care derivă din specificul activității sale, se poate concluziona că acestea nu pot fi invocate drept justificări pentru disimularea unei conduite reprobabile.

În ceea ce privește răspunderea penală pentru săvârșirea unor fapte de corupție, magistrații nu beneficiază decât de garanțiile prevăzute de art. 95 din Legea nr. 303/2004 referitoare la încuviințarea de către Consiliul Superior al Magistraturii cu privire la percheziție, reținere, arest la domiciliu sau arestare preventivă.

Corupția judiciară este ea însăși o amenințare a independenței și imparțialității justiției și a procesului echitabil.

Pentru aceasta, organele de anchetă penală trebuie să cerceteze plângerile împotriva judecătorilor și să își motiveze măsurile, iar transpunerea în fapt a acestui deziderat nu poate fi blocată prin invocarea independenței judecătorului împotriva legii înseși.

Judecătorii care, în exercițiul funcțiunii, comit fapte care ar putea avea caracterul unor infracțiuni în orice circumstanțe (de exemplu, acceptă mită) nu pot beneficia de imunitate față de procesul penal ordinar.

Administrarea întregului probatoriu necesar unei cercetări penale este întotdeauna în favoarea

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

[REDACTED] aflării adevărului, ca scop al cercetării penale, și poate opera inclusiv în favoarea judecătorului cercetat, care astfel își poate dovedi nevinovăția.

În ceea ce privește relația dintre obligația de păstrare a secretului deliberării și infracțiunile de obstrucționare a justiției (art. 271 Cod penal), respectiv de mărturie mincinoasă (art. 273 Cod penal) în privința unui judecător, s-au observat următoarele:

Secretul deliberării este un principiu potrivit căruia membrii completului de judecată chibzuiesc asupra tuturor împrejurărilor de fapt și de drept ale cauzei, fără participarea altor persoane. În același timp, este și o obligație a judecătorilor.

Deliberarea are loc în camera de consiliu, încăpere în care este interzis accesul părților sau al altor persoane. Potrivit legii, deliberarea se efectuează fără prezența altor participanți în afara membrilor completului în fața căruia a avut loc dezbateră.

Deliberarea în secret asigură obiectivitatea membrilor completului de judecată și pronunțarea unor hotărâri temeinice și legale; dacă se ordonă unele măsuri pe parcursul judecății sau în cauzele simple judecătoria pot chibzui chiar în sala de judecată; se va asigura, însă, și în acest caz secretul deliberării.

Codul de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 135 din 1 iulie 2010, cu modificările ulterioare consacră trei articole procesului deliberării. Dacă prin art. 392 stabilește că la deliberare iau parte numai membrii completului în fața căruia a avut loc dezbateră, iar completul de judecată deliberează în secret, în articolul următor definește sfera obiectului deliberării.

Astfel, potrivit art. 393 din Codul de procedură penală, completul de judecată deliberează mai întâi asupra chestiunilor de fapt și apoi asupra chestiunilor de drept. De asemenea, deliberarea poartă asupra existenței faptei și vinovăției inculpatului, asupra stabilirii pedepsei, asupra stabilirii măsurii educative ori măsurii de siguranță, dacă este cazul să fie luată, precum și asupra deducerii duratei măsurilor preventive privative de libertate și a internării medicale.

În sfârșit, completul de judecată deliberează și asupra reparării pagubei produse prin infracțiune, asupra măsurilor preventive și asigurătorii, a mijloacelor materiale de probă, a cheltuielilor judiciare, precum și asupra oricărei alte probleme privind justa soluționare a cauzei.

S-a considerat că, în afara conținutului și condițiilor în care procesul deliberării este definit de Codul de procedură penală, nu poate fi realizată nicio altă interpretare, fiind suficientă coroborarea celor două articole indicate pentru a concluziona că secretul deliberării privește modalitatea în care judecătorul sau judecătoria hotărăsc asupra chestiunilor enumerate în art. 393 din Codul de procedură penală pentru a lua o hotărâre.

Conform art. 394 din Codul de procedură penală, hotărârea trebuie să fie rezultatul acordului membrilor completului de judecată asupra soluțiilor date chestiunilor supuse deliberării, iar când unanimitatea nu poate fi întrunită, hotărârea se ia cu majoritate. Se observă că însuși codul acordă posibilitatea exprimării unei opinii separate, a cărei motivare este, însă, obligatorie.

Felul în care judecătoria hotărăsc asupra soluției, cumpănind argumentele de fapt și pe cele de drept, înșiruirea raționamentelor și a argumentelor logice este ceea ce definește complexul proces cognitiv al deliberării. Deliberarea nu poate purta decât asupra faptei, persoanei, legăturii de cauzalitate dintre acestea și a celorlalte aspecte enunțate de art. 393 din Codul de procedură penală.

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Interferențele care constau în intervențiile altor persoane (sau chiar ale unuia din judecătorii cauzei) se greșesc pe procesul deliberării, distorsionându-l. Aceste intervenții pot avea caracter ilicit, iar verificarea acestui caracter ilicit și încadrarea lui în domeniul răspunderii disciplinare sau penale, or – dimpotrivă - excluderea lor din oricare din aceste domenii nu poate fi realizată decât în urma unor acte de cercetare.

Argumentele expuse conduc la concluzia că un judecător, suspect de săvârșirea unei fapte penale (de corupție sau nu) în legătură cu momentul deliberării, nu poate bloca cercetările desfășurate cu privire la împrejurările săvârșirii acesteia invocând beneficiul independenței sale ca judecător.

Obligația judecătorului de păstrare a secretului deliberării în legătură cu fapta cu privire la care este cercetat penal încetează în momentul în care, în condițiile art. 307 din Codul penal, i se aduc la cunoștință, înainte de prima sa audiere, calitatea de suspect, fapta pentru care este suspectat, încadrarea juridică a acesteia, drepturile procesuale prevăzute la art. 83 din același cod, încheindu-se despre toate acestea un proces – verbal.

În corelație cu aspectele anterior prezentate, dacă în timpul deliberării se petrec fapte penale, cum ar fi predarea unor sume de bani în scopul pronunțării unei anumite soluții sau exprimarea fățișă a intenției de favorizare a unei părți de către un membru al completului în scopul unui interes personal, aceste discuții, care nu au nicio legătură cu deliberarea, dar din care rezultă clar că se urmărește un scop infracțional, nu trebuie protejate prin lege, cu atât mai mult, cu cât ele nu vizează procesul propriu-zis al deliberării, ci se suprapun peste acesta, deliberarea fiind practic absorbită de fapta penală.

Scopul verificărilor pe care organele de anchetă penală le fac în contextul anterior expus nu este de a reforma hotărârea pronunțată. Verificarea legalității și temeiniciei hotărârii pronunțate sub aceste auspicii rămâne atributul instanțelor de control, nefiind încălcate prevederile art. 16 alin. (2) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, conform căreia „hotărârile judecătorești pot fi desființate sau modificate numai în căile de atac prevăzute de lege și exercitate conform dispozițiilor legale.”

Dacă judecătorul este martor într-un proces al cărui obiect este săvârșirea unei infracțiuni în legătură cu procesul deliberării, obligația sa de păstrare a secretului deliberării încetează în momentul depunerii jurământului, judecătorul fiind – în primul rând el – în slujba justiției.

Art. 116 din noul Cod de procedură penală stabilește obiectul și limitele declarației martorului. Astfel, martorul poate fi audiat cu privire la faptele sau împrejurările de fapt care constituie obiectul probațiunii, iar extinderea audierii este permisă pentru verificarea credibilității sale.

Același articol, prin alin. (3) stabilește regula conform căreia nu pot face obiectul declarației martorului acele fapte sau împrejurări al căror secret sau confidențialitate pot fi opuse prin lege organelor judiciare.

Excepția de la regula anterior reprodusă se găsește în alineatul următor și permite derogarea de la obligația de păstrare a secretului profesional (sau al deliberării, pentru judecător, secretul deliberării fiind parte a secretului profesional), dacă autoritatea competentă sau persoana îndreptățită își exprimă acordul în acest sens sau atunci când există o altă cauză legală de înlăturare a obligației de păstrare a secretului sau confidențialității.

În ceea ce îl privește pe judecător, nu există o „autoritate competentă” în sensul alin. (4) al art. 116 din Codul de procedură penală, care să autorizeze declarațiile de martor date de judecător în legătură cu fapte de care a luat cunoștință în exercițiul funcției sale.

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

De asemenea, prevederea referitoare la „persoana îndreptățită” din teza a doua a alineatului (4) nu are aplicabilitate în privința judecătorului.

Prin urmare, procedura penală nu prevede pentru judecător posibilitatea de a „fi dezlegat” de obligația de păstrare a secretului deliberării.

La întrebarea dacă - în condițiile administrării probatoriului pentru săvârșirea unei infracțiuni de corupție - judecătorul poate să treacă peste obligația de confidențialitate prevăzută de lege și să răspundă la întrebări care vizează nu procesul cognitiv propriu-zis al deliberării, ci interferențele exterioare în acest proces, care pot avea caracter ilicit și a căror verificare face obiectul cercetării, se impune următorul răspuns:

În cadrul audierii sale, judecătorul poate să depună mărturie cu privire la fapte care vizează nu procesul cognitiv propriu-zis al deliberării, ci interferențele exterioare în acest proces, care pot avea caracter ilicit, dar nu și cu privire la procesul cognitiv propriu-zis al deliberării.

Față de considerentele expuse, în temeiul dispozițiilor art. 23 alin. (1) din Legea nr. 317/2004, republicată, prin vot direct și secret,

PLENUL CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII

HOTĂRĂȘTE :

Art. 1. În conformitate cu dispozițiile art. 30 alin. (1) și (3) și ale art. 38 alin. (1) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările ulterioare, stabilește următoarele:

1. Judecătorii care, în exercițiul funcțiunii, comit fapte care ar putea avea caracterul unor infracțiuni în orice circumstanțe (de exemplu, acceptă mită) nu pot beneficia de imunitate față de procesul penal ordinar.
2. Obligația judecătorului de păstrare a secretului deliberării în legătură cu fapta cu privire la care este cercetat penal încetează în momentul în care, în condițiile art. 307 din Codul penal, i se aduc la cunoștință, înainte de prima sa audiere, calitatea de *suspect*, fapta pentru care este suspectat, încadrarea juridică a acesteia, drepturile procesuale prevăzute la art. 83 din același cod, încheindu-se despre toate acestea un proces – verbal.
3. Judecătorul poate fi audiat ca *martor* într-un proces al cărui obiect este săvârșirea unei infracțiuni în legătură cu procesul deliberării.
4. Judecătorul față de care s-a început urmărirea penală pentru săvârșirea unei fapte de corupție ar trebui să se abțină de la soluționarea pricinilor cu această natură până la clarificarea situației sale, întrucât se încalcă aparența de imparțialitate și obiectivitate de care orice judecător este răspunzător.
5. Principiile independenței, imparțialității și integrității judecătorului consacră în primul rând obligații, astfel că nu pot fi invocate drept justificări pentru disimularea unei conduite care este ea

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

însăși o amenințare a independenței și imparțialității justiției și a procesului echitabil, cum este cazul corupției.

6. Judecătorul poate fi audiat cu privire la fapte care vizează orice interferență exterioară procesului cognitiv al deliberării, care pot avea caracter ilicit, dar nu și cu privire la procesul cognitiv propriu-zis al deliberării.

Art. 2. Prezenta hotărâre se publică pe pagina de internet a Consiliului Superior al Magistraturii.

Data în București, la 3 iulie 2014.

PRESEDINTE,
Judecător *Dr.* Adrian Bordea

